

22

Projekt mesiaca: Coop Himmelb(l)au v Šenzene / Project of the Month: Coop Himmelb(l)au in Shenzhen

40

Aupark v Košiciach / Aupark in Košice

72

Rozhovor s architektom Rudym Ricciottim / Interview with Architect Rudy Ricciotti

78

Dizajn: Finlay Cowan / Design: Finlay Cowan

AKTUÁLNE / CURRENT ISSUES

- 4 – 6 Udalosti a novinky / Events and News
 7 Sme tu s vami už 20 rokov / Serving Clients for 20 years
 8 – 10 Bienále v Benátkach chce nájsť spoločnú reč architektúry / Venice Biennial Seeking a Common Voice for Architecture
 12 – 13 Košice 2013: Čo prinesie titul? / Košice 2013 – What will the Title Bring?

PROJEKTY / PROJECTS

- 16 – 18 Regióny: Lučenec: Bez diaľnice je ťažko / Regions: Lučenec: It's Tough without a Motorway
 20 – 21 Reality a investície / Real Estate and Investments
 22 – 23 V čínskom Šenzene vyrastie futuristický solitér pre 21. storočie / A Futuristic Solitaire for the 21st Century in Shenzhen, China
 24 – 26 Nová tvár kampusu filozofickej fakulty / New Face of the Faculty of Arts Campus
 28 – 29 Dornyk – nové bývanie v bratislavskej Trnávke / Dornyk – New Residences in Bratislava's Trnávka

REALIZÁCIE / IMPLEMENTATIONS

- 32 – 37 Kostol Božieho milosrdenstva v Košiciach: Veľkolepá skromnosť / Božie Milosrdenstvo Church in Košice: Grandiose Modesty
 38 Detail: Stuzujúca väzba č. 7 v kostole Božieho milosrdenstva v Košiciach / Detail: Reinforcing Link No. 7, Božie milosrdenstvo Church in Košice
 40 – 44 Aupark v Košiciach – Otvorená ulica v interiéri mesta / Aupark in Košice – Open Street in the City Interior
 46 – 50 Pasívna materská škola s farebnými hniezdami / A Passive Nursery School with Colourful Nests

BUDOVY A STAVBY: EXPERIMENTÁLNE / BUILDINGS AND CONSTRUCTIONS: EXPERIMENTAL

- 52 – 56 Projekt Freedomky naruša mýty o súčasnom bývaní / Project Freedomky Destroys Myths about Contemporary Living
 58 – 61 Modulárne a kontajnerové stavby – netradičný spôsob výstavby / Modular and Container Constructions – Non-traditional Form of Building

TÉMA: ARCHITEKT / THEME: ARCHITECT

- 64 – 66 Architekti Šebo a Lichý: Nebaví nás robí veci štandardne a bežne / Architects Šebo and Lichý: Doing Things in a Standard and Everyday Way Doesn't Excite Us
 68 – 69 Ušiel architektúre vlak s myšlienkami / Has the Architecture Train Run out of Steam?

ROZHOVOR / INTERVIEW

- 72 – 75 Rudy Ricciotti: Sme ako pirátska loď / Rudy Ricciotti: We Are Like a Pirate Ship

DIZAJN / DESIGN

- 78 – 81 Finlay Cowan: Dizajn je ostrov slobody / Finlay Cowan: Design is an Island of Freedom

NADČASOVÁ ARCHITEKTÚRA / TIMELESS ARCHITECTURE

- 82 – 83 Kábllovka v Bratislave / Kábllovka Factory in Bratislava

MATERIÁLY A KONŠTRUKCIE: FASÁDY, ZATEPLOVANIE / MATERIAL AND STRUCTURES: FAÇADE, INSULATION

- 86 – 88 Nové zákony ovplyvnia trh so zatepľovaním / New Laws Affect the Insulation Market
 90 – 92 Obnova fasád: Detaily a odbornosť / Façade Renewal: Details and Professionalism

VÝHRY A PREHRY ARCHITEKTÚRY / ARCHITECTURAL VICTORIES AND FAILURES

- 94 – 95 Čo všetko ponúka ulica / All That the Street Offers

Rudy Ricciotti: Sme ako pirátska loď

Stretnutie s výnimočným francúzskym architektom, ktorý bol do Bratislavy pozvaný na začiatku júna v rámci akcie Dni architektúry a dizajnu 2012, bol nezabudnuteľný zážitok. Jeho neprehliadnuteľný zjav a temperamentný prejav okamžite ovládli celý priestor hotelového foyeru, kde sme sa stretli. Rudy Ricciotti je sám stelesnením svojej expresívnej naratívnej architektúry. Napokon, vo svojich vyjadreniach si rozhodne nebral servítku pred ústa.

Svoju vlastnú architektonickú kanceláriu ste si založili hneď po ukončení štúdia architektúry v Marseille. Cítili ste potrebu ísť vlastnou cestou? Ne-túžili ste získať praktické skúsenosti pod vedením starších kolegov?

Nikdy som nepracoval pod šéfom. Nikdy som žiadneho šéfa nemal. Žiaden šéf, žiaden boh, žiaden pán. Len sex, víno a rock and roll.

Takže celý život ste si sám sebe pánom. Iste to prináša so sebou mnoho výhod, ale aj nevýhod.

Je to stratégia, ako neustále zvyšovať stav vlastnej paranoje.

Keď porovnáme znalosti získané v školách, na univerzite, s tým, čo vám priniesla prax, čo je podľa vás dôležitejšie? Čo vám do života dala škola?

V škole som sa nikdy nič nenaučil. Navštevoval som technickú školu v Ženeve a potom som študoval architektúru v Marseille, ale nič som sa tam nenaučil. Celkom vážne.

Dá sa povedať, že futujete štúdiom na univerzite? Že ste tie roky stratili?

Áno, presne tak. Myslím, že som na univerzite stratil veľa rokov. Pravdupovediac, nebola to univerzita, ale škola architektúry vo Francúzsku, ktorá nie je súčasťou univerzitného systému, jej zriaďovateľom je ministerstvo kultúry. Napokon, rovnaký pocit som mal aj zo školy v Ženeve.

Čo je váš hlavný zdroj inšpirácie?

Rád by som zdôraznil, a nie je to žiadna novinka, že som bol jedným z prvých, ktorí sa zaoberali kontextuálnou otázkou. Teraz je to naozaj v móde, ale pred 15 rokmi všetci hovorili, že sa na kontext treba vykašľať. Moja odpoveď bola, že sú to imperialisti. Môžete ondieť seba, svoju priateľku, priateľa, ale prosím vás, nevyon-díte sa na kontext.

MUSEM – múzeum európskych a stredomorských civilizácií v Marseille

A to je dôvod, prečo ma považovali za nepriateľa, čudáka. Nejde len o kontextualitu, ale aj o okolnosti. Okolnosti, v ktorých sa nachádza sám autor. Čo vlastne chce autor povedať? Zámerom je rozpovedať príbeh. Myslím si, že cesta, ako dať architektúre politický rozmer, vedie cez diela, ktoré ochraňujú a uchovávajú miestne špecifiká a nemôžu byť umiestnené kdekoľvek.

Každý z vašich projektov rozpráva odlišný príbeh?

Každý projekt vychádza z vlastného kontextu. Je ním čas, je ním pohľad. To stačí. Snažím sa vystavať a vyrozprávať príbeh pomocou prostriedkov, aké mám k dispozícii. Nepotrebujem si zhŕňať informácie z celého sveta. Odmietam takéto súvislosti. Pravdupovediac, držím sa bokom od tohto typu globálneho teroru. Pripadá mi skôr ako maliar v 19. storočí. Bezvýznamný maliar, v podstate úbožiac, ktorý žije so svojou múzou, ráno otvorí okno, pozoruje oblohu, ulice, stromy, vtáky, ľudí a zo svojej izbičky maľuje, čo vidí. Snaží sa prerozprávať príbeh. Snaží sa porozumieť kolobehu života, porozumieť tomu, čo vidí. Bez cestovania. Vlastne nemám žiadne ambície. Iba mať žalúdok, srdce a byť schopný milovať. To sú moje jediné ambície. A ešte možno by som zabil tých, ktorí tvrdia, že sa treba vybodnúť na kontext, všetkých imperialistov. Je to ako paranoja, snaha o intenzívne prežívanie, niečo ako úplná posadnutosť. Odhliadnuc od toho som naozaj veľmi pokojný, bez ambícií, iba maľujem, čo vidím z okna.

Zaujima vás, čo si ostatní myslia o vašich projektoch?

Pravdaže, nie som žiadna príšera. Som citlivý človek, mám ruky, uši. Jedna vec je veľmi zaujímavá. V niektorých krajinách, ako napríklad Francúzsko alebo Taliansko,

tam som veľmi populárny medzi mladými architektmi a študentmi architektúry. Som pre nich niečo ako hrdina. Ľudia, ktorí čítajú noviny alebo populárne časopisy, ma na ulici spoznávajú. Som úspešný, čo

hlásim sa k zeleným ani k vegetariánom, nie som humanista ani cyklista, nevolím ľavicu a nie som demokrat. Moja tvár ako by patrila skôr zlodejovi sliepok a navyše som z juhu Francúzska. Existuje vžitý ná-

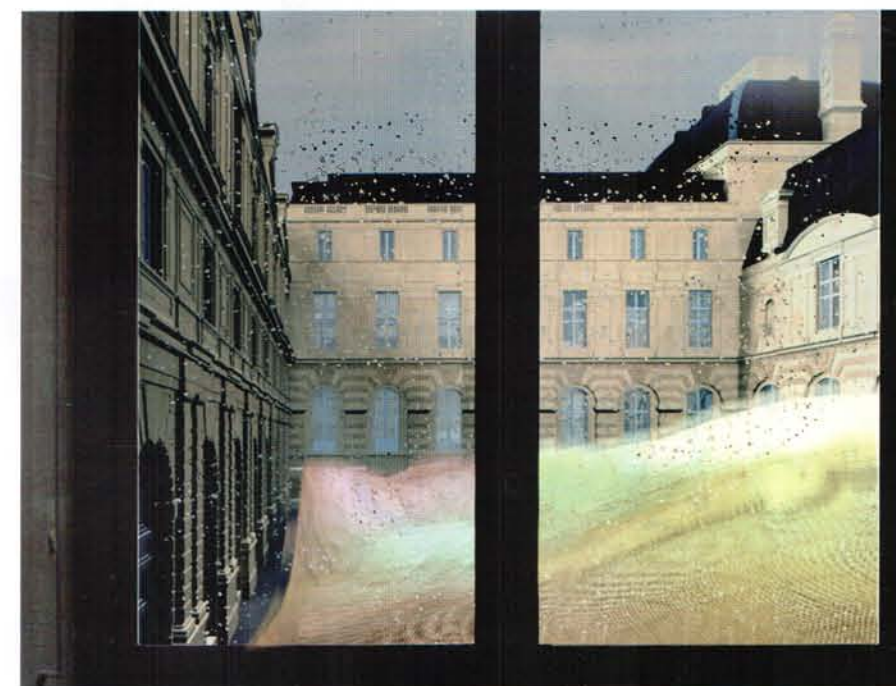
Nepotrebujem si zhŕňať informácie z celého sveta. Odmietam takéto súvislosti. Pravdupovediac, držím sa bokom od tohto typu globálneho teroru.

ma núti byť pokorný a ostražitý. Ale cítim aj veľa nenávisť zo strany mojich kolegov-architektov mojej generácie.

Prečo?

Deväťdesiatdeväť percent z nich ma nenávidí. Prečo? Pretože nie som nefajčiar, ne-

zor, že kto pochádza z juhu, nemôže byť úspešný. Ja mám veľa objednávok z Paríža, napríklad rozšírenie múzea Louvre alebo štadión Jeana Bouina a podobne. Raz som stretol istú ženu, ktorú som predtým nikdy nevidel, a ona mi odmietla podať ruku s vysvetlením, že sme veľmi odlišní

Múzeum Louvre, oddelenie islamského umenia, Paríž. Otvorenie je naplánované na september 2012.

Jean Cocteau múzeum, Menton, Francúzsko

Jean Bouin Stadium, Paríž, dokončený bude na jar 2013

a nebojujeme za rovnaké ciele... Jasné, bola humanistka, architektka, demokratka, vegetariánka, nefajčiarka, ktorá jazdí na bicykli a odvážne sa vyjadruje proti AIDSu, proti vojne, proti hladu, zatiaľ čo žije v prekrásnom prostredí hlavného mesta. Tak fajn... Ale byť politicky korektný je predsa nechutné, nie? Moja tvár je samý tieň, pozrite sa na moju tvár... Nuž nemali sme si čo povedať, taký je život. Čím som starší, tým menej môžem strátiť. A už je príliš neskoro zmúdiť.

Nechcem byť ako kazateľ, ale dizajn, umenie, architektúra sa stávajú vírusom estetickej globalizácie. Samotné pomyslenie na túto skutočnosť len zvyšuje moju vlastnú paranoju.

Hovori sa, že architekti sú najúspešnejší až v zrelom veku, povedzme po päťdesiatke, vtedy vytvárajú svoje najväčšie diela. Je to aj váš prípad? Nie, hneď na začiatku som postavil niekoľko budov. Za svoju 32-ročnú prax mám za sebou stovky projektov, niekoľko z nich aj ocenených. Nepatrí sa to hovoriť, je to vulgárne, nie? Viete, som politicky neko-

rektný. Byť politicky korektný znamená mať anorexiu myslenia. Na druhej strane, byť si šťastne vedomý straty ilúzií aspoň dáva zmysel.

A čo vaša architektonická kancelária na juhu Francúzska?

Moja kancelária je v dedine Bandol-sur-Mer, žije tam 6 000 obyvateľov. Pracuje u mňa 30 architektov, sú to pravdepodobne najlepšie zarábajúci architekti vo Francúzsku. Aby ste pochopili: pre môj

zlý imidž, pretože som psychopat, cítim ako povinnosť zaplatiť svojim asistentom viac. Moji asistenti sú bojovníci, niektorí z nich sú nebezpeční bojovníci. Musím im platiť, a môžete to aj napísať, mzdu blízko k 3 000 eur mesačne. Niektorí dostanú viac, iní menej, ale čistý priemerný plat 27-ročného architekta je u mňa 2 900 eur. A platím všetky nadčasy nad 35-hodinový

pracovný týždeň. Kde niečo také nájdete? Opýtajte sa kolegu z Paríža. Humanista, cyklista, ľavičiar, nefajčiari a ešte aj zelený a platí okolo 2 000 eur mesačne za 50-hodinový pracovný týždeň. Je mojou morálnou povinnosťou platiť viac. A na oplátku mám bojovníkov. Sme ako pirátska loď, prichystaní na boj, ja idem prvý a oni ma nasledujú. Sú z rôznych krajín: zo Srbska, Maďarska, Libanonu, Talianska, je to zábavné. Nie sme však štandardná medzinárodná kancelária, v ktorej nesmie chýbať Američan, potom Japoniec alebo Japonka minimalistka, kórejský architekt, bezpochyby z južnej časti, ďalej Američan-gej, nasleduje Londýňčan, nie Brit, ale niekto z Londýna, syn nejakého ľavičiarkeho bankára a napokon aj pár alebo aspoň dvaja dobrí priatelia... Moji ľudia sú zo zničených krajín, ako je Libanon, Srbsko, Albánsko. A pracuje u mňa aj vynikajúci architekt z Vietnamu, Ho Či Min, ktorý stále verí vojne proti Číne, je to komunista.

Svojich asistentov si vyberáte vy alebo chodia za vami, že chcú pre vás pracovať?

Nikdy som si žiadneho asistenta nevyberal. Mám kanceláriu otvorenú už 32 rokov

a nikdy som nikoho nehľadal. Sami prídu, chcu pracovať u mňa, v stratenej dedine, 50 kilometrov od Marseille. Pravdaže, je to najkrajšie miesto na pobreží, ale okrem rybnárčenia tam niet inej zábavy.

Potrebujete z času na čas zájsť do rušného hlavného mesta?

Nie, vôbec to nepotrebujem. Odmietol som prednášky v Chicagu, Washingtonu, Santiagu de Chile, Kolumbii, Mnichove, Stuttgarte. Cestovanie ma nezaujima. Nerád cestujem. Absolvujem najnovší výlet do Provencalska, na Korziku, do Talianska, na miesta vzdialené maximálne 300 kilometrov.

Je to zvláštne, architekti bývajú hrdí na pozvania do rôznych miest.

Mňa to nezaujima. Tak to cítim. Páčia sa mi ľudia z Bratislavy. Posielali mi zdvorilé emaily. Dotkli sa môjho srdca, potriasli mi pravicou. Prišiel som do Bratislavy, pretože je to nádherné mesto a chcel som vidieť historické centrum. Je to neskutočné miesto. A, samozrejme, zaplatili mi. Peniaze sú symbolickou hodnotou rešpektu. Z iných európskych miest mi volajú trikrát ročne, aby som k nim prišiel prednášať a hneď dodajú, že majú nízky rozpočet. Ponúkajú 300 eur, úbohý hotel a cestu autobusom. Ale svojim učiteľom na univerzite dajú 20 000 eur mesačne, platia svoju byrokráciu, nie prednášajúceho. V Bratislave sú prednášajúci rešpektovaní. Vďaka.

Spolupracovníkov si nemusíte vyberať, vyberáte si investorov?

Nie, som ako prostitútky. Pracujem pre tých, ktorí mi zaplatia. Nevyberám si klientov. Nikto pre mňa nie je nevhodný. Ale ak ma niekto zaplatí, stane sa mojím klientom, musí ma nechať slobodne pracovať, robím, čo chcem. Kto ma zaplatí, dostane maximum. Najviac práce robím

ako verejné objednávky, pre štát, armádu, políciu, kultúru. Pre armádu som navrhol veľa objektov, ale nemožno ich vystaviť. Krásnu budovu som postavil pre ponorkové rakety, celú čiernu, v Toulone. Nesúdim mojich klientov. Budem za nich bojovať až na smrť. Nepovažujem sa za umelca.

Na svoje projekty ste hrdý.

Áno, som. Keď na niečom pracujem, som za to plne zodpovedný. Bez ohľadu na to, či ide o úspech alebo chybu. Projekty nikdy nie sú dokonalé. Ale som hrdý na svoju prácu. Mám pocit zodpovednosti. Nie som humanista a nebudem aplaudovať žiadnym nehumanistickým hrdinom. Nedostatok odvahy skončí ako ďalšie násilie.

Myslíte si, že váš názor je správny a ostatní (humanisti a podobne) sú pokrytci?

Nie, nie je dôležité ukazovať prstom na druhých. Život je príliš krátky, aby sme takto strácali čas. Potrebujeme ho na vytváranie krásnych vecí, myšlienok, lásky. Prenehajme to univerzitám a pedokratom.

Slovenskí architekti často vzhliadajú k tým svetovo uznávaným. Nie je však dôvod na obavu, že raz bude architektúra unifikovaná, všade rovnaká?

V prvom rade si myslím, že slovenskí architekti nepotrebujú poučovanie francúzskych architektov, určite nie z Francúzska ani z iných krajín. Čím menej cudzích

Rudy Ricciotti: We are like a pirate ship

Our meeting at the beginning of June with this outstanding French architect in Bratislava for Architecture and Design Days 2012 was an unforgettable experience. With his undeniable vision and an expression full of temperament he dominated the entire area of the hotel foyer. Rudy Ricciotti is himself the very embodiment of his expressive narrative architecture. He is certainly not one to hide his light under a bushel.

Rudy Ricciotti (1952) V roku 1975 ukončil štúdium na l'École d'Ingénieurs de Genève a v roku 1980 získal diplom na l'École d'Architecture de Marseille. Od roku 1980 vedie vlastnú architektonickú kanceláriu. Počas svojej praxe navrhol množstvo objektov prevažne vo Francúzsku, medzi najvýznamnejšie patria Jean Bouin Stadium v Paríži, Louvre – oddelenie islamského umenia tiež v Paríži, Cocteau Musée v Mentone či MUCEM v Marseille. Venuje sa aj publikačnej činnosti. Medzi najprestížnejšie ocenenia jeho práce patrí Národná cena za architektúru, Rytier Čestnej légie, Významná osobnosť umenia a literatúry (Officier des Arts et des Lettres a Officier de l'Ordre National du Mérite) a štátne vyznamenanie Za zásluhy.

vplyvov na Vás pôsobí, tým lepšie budete v budúcnosti rozumieť vlastnej kultúre, histórii, priemyslu, územia, vášmu vlastnému pôvodu. Nechcem byť ako kazateľ, ale dizajn, umenie, architektúra sa stávajú vírusom estetickej globalizácie. Samotné pomyslenie na túto skutočnosť len zvyšuje moju vlastnú paranoju. Keď som sem prišiel, mojou prvou myšlienkou bolo, aby ste nenechali preniknúť imperializmus do vašej krajiny. Voltaire napísal o moralistovi Rousseauovi: „Musel som začať chodiť po štyroch, keď som vás čítal.“ To len potvrdzuje slová generála de Gaulla: „Je lepšie mať zlý nápad, ako vôbec žiadny.“

Mária Nováková

Foto: Dano Veselský

Zdroj foto stavieb a vizualizácií: Rudy Ricciotti